

PÉCSI GYÖRGYI

Király László: Fény hull arcodra, édesem

Király László legszebb, legtökéletesebb költői alkotása a *Fény hull arcodra, édesem*. Rövid elbeszélés (az 1981-ben azonos címmel megjelent prózakötet legrövidebb, 1974-re datált írása, mindössze 14 oldal).

A történet banális: két lovas, egy férfi és egy nő havas téli éjszakán az erdőn át megérkezik egy hegyi faluba, szállást, koszt-kvartélyt kapnak a szalmaözvegy tanítónál. A kimerült lovak helyett a tanító fölajánlja a maga két hátasát, ezeken hajnalban továbbbindulnak. Furcsán telt az este a vendégekkel, és még furcsábban a reggel vendégek nélkül. A tanító *tehát* megmagyarázatlan izgalommal lóra kap és utánuk indul. De lehet, hogy a vendégek az elmagányosodott tanító képzeletében léteztek csak, viszont két ló nyomai valósággal láthatók a friss hóban.

Fontos az idő, „karácsony előtt néhány nappal” – Advent utolsó napjaiban, a Megváltó születésének ünnepe előtt, bár később semmi nem utal az *eljövetelre*, a szent várakozásra. Nincs várakozás a faluban, ismeretlen érkezőkre legkevésbé. Mégis eljön valaki, nem tudni, hogy ki. Talán a tanító sem tudja, hogy vár valakire. Kire is várna? Gyönyörű feleségére, aki elunta magát a hegyi faluban és lazán meglépett, hátra hagyva elegáns ruháit, és az egyetlen szerelemben öregedő férjére? A változásra, hogy végre történjen valami itt, az isten háta mögötti helyen, ahol télen farkasüvöltés hallatszik, nyáron meg a monoton küszködés a minden napi túlélésért?

Nem tudhatjuk, hogy az Ég küldötteinek adott-e éjszakára szállást, vagy magányában megzakkant ezen a reggelen. Mert arra ébredt, hogy mostantól semmi nem ugyanaz. Miért is vágtat a két rejtélyes, titokzatos idegen után? Hogy velük megy? De hová, miért és milyen jogcímen? Mi köze hozzájuk, azon kívül, hogy tapintatos emberséggel befogadta és vendégül látta őket? Ha utolérné őket, nevetségessé válna. Sohasem érheti utol a titokzatos lovasokat, már ha egyáltalán léteztek. Ennél csak az biztosabb, hogy soha nem fog visszatérni, nem térhet vissza. Megfagy, farkasok tépik szét. Ha visszakullogna, rosszabb lenne a halálnál. Nem a nevetségessége, megszegyenülése miatt, hanem mert feketén-fehéren kiderülne, hogy nincs Isten.

Az elbeszélés végére sem tudjuk meg, kik az idegen lovasok a havas, téli hegyi éjszakában. Egy férfi és egy nő. Szöknek, bujdokolnak, menekülnek – nem tudni honnan, mi elől, nem tudni, merre, hová. A férfinak van ugyan fejszéje farkasok ellen, de fegyverük nincs. Ahonnan, mint mondják, érkeznek, az erdész házától, nem jöhetnek. A falu kocsmájában italozó hegyivadászok éppen nem keresnek senkit. Messzről jönnek, elcsigáztak, és messzire mennek. A semmiből jönnek elő, és a semmibe tűnnek el. A majdnem semmibe. A majdnem semmi: a remény, a vigasz. A férfi vigasza a nőnek: „Egyszer vége lesz ennek. Biztosan tudom, szinte érzékelhetően közeledni érzem azt a pillanatot, amikor vége lesz ennek az egésznek. Csak addig el ne hagyj magad. Csak addig bírjad. Majd megérkezünk, és akkor fény hull a mi arcunkra is, csupa fény hull arcodra, édesem, csak ne sírj.” Lehet, hogy férj-feleség, lehet, hogy titkos szeretők, lehet, hogy elkövetett bűn elől szöknek, lehet, hogy igazukért, lehet, hogy rég elbukott szabadságharc *elfelejtett hadseregének* maradékai, a legutolsók, akik még megélték, tudják és emlékeznek arra, amiért érdemes e világon lenni.

Katona Évával, későbbi feleségével, 1960-as évek

A lovasok nem visznek vigaszt, üzenetet sehová, senkinek. Ketten vannak, ahogy illik, a férfi az erős és oltalmazó, a nő a törekeny, az oltalomra szoruló. Addig a pillanatig, amíg a meztelen nőt fürdetni nem kezdi a férfi, és behívja az öreg tanítót, hogy *láss*a, valóság híven realista az elbeszélés. „Akárha valamiféle pogány szertartás lett volna mindez, a fejük fölé akasztott lámpa gyöngé, árnyékoló fényt bocsátott rájuk, amitől minden mozdulatuk valóságosabbá vált.” Itt, és csak itt lépnek ki a mi időnkől ők hárman a transzcendens időbe, a szimbólumok idejébe. Vénusz születésének mozdulata ismétlődik meg, falusi fateknőből emelkedik ki a tökéletes nő, az isteni tavasz, az isteni szerelem szimbóluma. Mindössze néhány pillanat, aztán visszazuhanás a realitásba. De néhány pillanat elég, hogy a tanító a kopott, nem használt harmóniumhoz lépjen, és „az emlékezet határán billegő dalok”-kal fölébressze önmagában azt, amit már régen elfeledett, vagy el akart felejteni. A harmónium-játék nemcsak viszont-gesztus a fürdő nő látásának a bizalmáért: a képesség katartikus öröme, hogy képes visszatérni a költészetbe, szerelembe, a létezés szakrális idejébe és rendjébe.

Míg este a tanító tüzet gyűjtött, egy pillanatra hajdani feleségét látta az ismeretlen nőben. Tudta, hogy az elméje csalja meg. De reggel, miután elmentek a lovasok, hangokat hall kiszűrődni a szobából és a konyhából. Benyit, nem lát senkit, a házban semmi nyoma szállást kérő vendégeknek, csak a dögletes magányosság, elhagyatottság, otthontalanság relikviái. Király László zsenialitása: még egyszer nem emeli ki a valóságos időből az elbeszélést, egyszerre engedi meg, hogy a történet az öreg tanító víziója, és egyszerre erősíti meg (a két ló valóságos nyomaival), hogy a fekete csuklyás köpenyben úton levő lovasok valóságosan voltak a JEL küldöttei.